II

*(Voorbereidende besluiten)*

# COMMISSIE

## Voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de bescherming van zoet water, kustwater en zeewater tegen verontreiniging door van diffuse bronnen afkomstige nitraten

*COM(88) 708 def.*

*(Door de Commissie ingediend op 5 januari 1989)*

(89/C 54/04)

DE RAAD DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 130 S,

Gezien het voorstel van de Commissie,

Gezien het advies van het Europese Parlement,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité,

Overwegende dat in het vierde milieu actieprogramma van de Europese Gemeenschappen (1) werd vermeld dat de Commissie voornemens was een voorstel op te stellen voor een richtlijn inzake de beheersing en beperking van waterverontreiniging die het gevolg is van het opbrengen of lozen van dierlijke mest en een buitensporig gebruik van meststoffen;

Overwegende dat in de resolutie van de Raad van 28 juni 1988 (2) de Commissie is verzocht dit voorstel zo spoedig mogelijk in te dienen;

Overwegende dat in het programma eveneens is bepaald dat de Commissie in het bijzonder aandacht moet besteden aan verontreiniging die meer dan een Lid-Staat tegelijk treft;

Overwegende dat de communautaire landbouw behoefte heeft aan het gebruik van bepaalde stikstofhoudende meststoffen;

Overwegende dat in de plannen voor hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid die zijn uiteengezet in het Groenboek van de Europese Commissie „Perspectieven voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid" het buitensporige gebruik van meststoffen als een milieurisico wordt aangemerkt, en wordt gewezen op de noodzaak van een gemeenschappelijk optreden om de problemen die worden veroorzaakt door de intensieve veehouderij het hoofd te bieden en op de behoefte aan een landbouwbeleid waarin meer rekening wordt gehouden met het milieubeleid;

Overwegende dat bepaalde zones die afwateren naar wateren die gevoelig zijn voor verontreiniging door stikstofverbindingen speciale bescherming behoeven;

Overwegende dat alle bepalingen met betrekking tot het opbrengen van stikstofverbindingen op het land in eerste instantie gericht moeten zijn op bescherming van de volksgezondheid en het milieu tegen schadelijke effecten van de opslag en het gebruik van stikstofmeststoffen en van bepaalde landbeheersmethoden;

Overwegende dat het gebruik van dierlijke mest en soortelijke stoffen moet worden bevorderd, met inachtneming van de eisen inzake de bescherming van zoet water in de Gemeenschap, ten einde de natuurlijke hulpbronnen in stand te houden;

Overwegende dat in het tweede milieu-actieprogramma van de Europese Gemeenschappen (3) is bepaald dat de Commissie bij de Raad voorstellen moet indienen inzake de beperking van de door de intensieve veehouderij veroorzaakte milieuhinder en de vaststelling van maxima voor het opbrengen van afval op cultuurgrond;

Overwegende dat referentiemeetmethoden voor stikstofverbindingen moeten worden vastgesteld om een voldoende onderlinge vergelijkbaarheid van de metingen en resultaten te waarborgen;

Overwegende dat wetenschappelijke en technische vorderingen een spoedige aanpassing van bepaalde technische voorschriften noodzakelijk kunnen maken; dat, om de invoering van de daarvoor vereiste maatregelen te vergemakkelijken, een procedure voor nauwe samenwerking tussen de Lid-Staten en de Commissie moet worden vastgesteld;

Overwegende dat het dienstig is dat de Commissie regelmatig verslag uitbrengt over de tenuitvoerlegging van deze richtlijn door de Lid-Staten,

(1) PB nr. C 328 van 7. 12. 1987, blz. 1.
(2) PB nr. C 209 van 9. 8. 1988, blz. 3.
(3) PB nr. C 139 van 13. 6. 1977, blz. 1.

HEEFT DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

*Artikel 1*

Deze richtlijn is van toepassing op het opbrengen van stikstofverbindingen op het land, landbeheersmethoden en behandeling van stedelijk afvalwater, en beoogt de voorkoming van:

a) zodanige nitraatconcentraties in zoet water, zowel oppervlaktewater- als grondwater, dat het reguliere gebruik van dit water er hinder van kan ondervinden;

b) eutrofiëring van oppervlaktewater, estuaria, kustwater en zeewater.

*Artikel 2*

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

a) *„grondwater"*, al het water dat zich onder het bodemoppervlak in de verzadigde zone bevindt en dat in direct contact met bodem of ondergrond staat;

b) *„zoet water"*, van nature voorkomend water met een laag gehalte aan zouten dat in veel gevallen geschikt is voor onttrekking en behandeling met het oog op de bereiding van drinkwater;

c) *„stikstofverbinding"*, elke stikstof bevattende stof, uitgezonderd gasvormige moleculaire stikstof;

d) *„vee"*, alle voor gebruiks- of winstdoeleinden gehouden dieren;

e) *„meststof"*, elke een of meer stikstofverbindingen bevattende stof die op het land wordt gebruikt ter bevordering van de gewasgroei; daartoe kunnen dierlijke mest (inclusief afval van visteeltbedrijven) en rioolslib worden gerekend;

f) *„kunstmest"*, elke speciaal vervaardigde meststof;

g) *„dierlijke mest"*, door vee uitgescheiden natuurlijke afvalstoffen of een mengsel van strooisel en door vee uitgescheiden natuurlijke afvalstoffen, ongeacht of het vee wordt geweid of op intensieve veehouderijbedrijven wordt gehouden, alsmede de natuurlijke afvalstoffen van op visteeltbedrijven gekweekte vis;

h) *„opbrenging op het land"*, het toevoegen van stoffen aan het land door verspreiding op het landoppervlak, injectie in de bodem, onderwerken, vermenging met de oppervlaktelagen, dan wel lozing in sloten of waterlopen op de lokatie;

i) *„eutrofiëring"*, verrijking van water door nutriënten, waarbij het stikstofgehalte de bepalende factor is, die leidt tot een versnelde groei van algen en hogere plantaardige levensvormen, met een ongewenste verstoring van het evenwicht tussen de verschillende organismen en van de waterkwaliteit tot gevolg;

j) *„kwetsbare zones"*, door een Lid-Staat overeenkomstig artikel 3, lid 1, aangewezen zones.

*Artikel 3*

1. De Lid-Staten wijzen binnen twee jaar na kennisgeving van deze richtlijn alle zones aan die kwetsbaar zijn voor waterverontreiniging door stikstofverbindingen. Deze kwetsbare zones moeten worden bepaald aan de hand van de criteria in bijlage I.

2. Wanneer water kwetsbare zones van een Lid-Staat binnenstroomt vanuit een andere Lid-Staat, stelt de eerstgenoemde Lid-Staat de andere Lid-Staat en de Commissie binnen twee jaar na kennisgeving van de richtlijn in kennis van de feiten.

3. In dergelijke gevallen onderneemt de Lid-Staat waarvan het water afkomstig is de nodige stappen voor de aanwijzing van de betrokken zone op zijn grondgebied als kwetsbare zone overeenkomstig het bepaalde in lid 1, en neemt hij maatregelen overeenkomstig artikel 4 van deze richtlijn alsof het water op zijn grondgebied water is als bedoeld in bijlage I, onder i), ii) of iii), naar gelang van het geval.

4. De Lid-Staten moeten de aanwijzingen wanneer dit dienstig is en ten minste om de drie jaar opnieuw bezien en indien nodig aanpassen om rekening te houden met bij de vorige aanwijzing nog onvoorziene wijzigingen en factoren, en moeten de Commissie in kennis stellen van de bijzonderheden van een eventuele aanpassing van de lijst van kwetsbare zones.

*Artikel 4*

1. Binnen vier jaar na kennisgeving van deze richtlijn of binnen één jaar na iedere verdere aanwijzing, dienen de Lid-Staten, met het oog op de verwezenlijking van de in artikel 1 genoemde doelstellingen, ten aanzien van de kwetsbare zones:

a) de nodige maatregelen te nemen om te waarborgen dat voor elk akkerbouw- of veehouderijbedrijf de op de bodem opgebrachte hoeveelheid dierlijke mest niet meer bedraagt dan de hoeveelheid die wordt geproduceerd door het in bijlage II vastgestelde aantal dieren. Voor kwetsbare zones waar vanwege uitzonderlijke omstandigheden meer tijd is vereist ter verwezenlijking van deze beperkingen kan de Commissie toestemming geven voor een latere tijdslimiet dan bedoeld in vorige alinea na ontvangst van een daartoe strekkend verzoek van de Lid-Staten,

b) voorschriften vast te stellen inzake:

   i) de periodes waarin het opbrengen van dierlijke mest op het land verboden is,

   ii) het opbrengen van dierlijke mest op hellingen,

   iii) het opbrengen van dierlijke mest op drassig, overstroomd en bevroren of met sneeuw bedekt land,

   iv) de minimumafstand tussen waterlopen en land waarop mest wordt opgebracht,

v) de mestopslagcapaciteit; deze moet hoger zijn dan die welke vereist is voor de langste periode waarin het opbrengen van mest op het land in de betrokken kwetsbare zone verboden is, behalve wanneer ten genoege van de bevoegde instantie kan worden aangetoond dat elke hoeveelheid mest boven de werkelijke opslagcapaciteit op een voor het milieu onschadelijke wijze zal worden verwijderd,

vi) de bouw van opslagsilo's, inclusief maatregelen tegen het weglekken van vloeistof in de bodem en het insijpelen van via gebouwen afgevoerd regenwater en wegstromend oppervlaktewater in de opslagsilo's.

2. In dezelfde zones en binnen dezelfde termijn en voor dezelfde doeleinden als bedoeld in lid 1, dienen de Lid-Staten:

a) maxima voor het opbrengen van kunstmest op het land vast te stellen, gebaseerd op:

i) de mate waarin stikstof door de teeltgewassen wordt opgenomen,

ii) de hoeveelheid stikstof in de bodem, inclusief die welke afkomstig is van op het land opgebrachte mest;

b) voorschriften vast te stellen inzake:

i) de periodes waarin het opbrengen van kunstmest op het land verboden is,

ii) het opbrengen van kunstmest op drassig, overstroomd en bevroren of met sneeuw bedekt land,

iii) de minimumafstand tussen waterlopen en land waarop kunstmest wordt opgebracht.

3. In dezelfde zones en binnen dezelfde termijn als bedoeld in lid 1 dienen de Lid-Staten verdere maatregelen te overwegen, inclusief die welke zijn aangegeven in bijlage III, om de in artikel 1 genoemde doelstellingen te bereiken.

4. De Lid-Staten dienen erop toe te zien dat het huishoudelijk afvalwater van permanente bevolkingsgroepen van 5 000 of meer die direct of indirect lozen in zones die overeenkomstig artikel 3 en bijlage 1, onder iii), als kwetsbaar zijn aangemerkt, zodanig wordt behandeld dat het totale stikstofgehalte van het effluent tot 10 mg/l of minder wordt teruggebracht.

5. De Lid-Staten dienen erop toe te zien dat de totale hoeveelheden stikstof uit kunstmest respectievelijk dierlijke mest die per jaar in de kwetsbare zones worden opgebracht, de totale oppervlakte van die zones in hectare, alsmede de omvang en de samenstelling van de veebezetting per hectare in die zones worden geregistreerd.

6. Voor gebieden buiten de kwetsbare zones dienen de Lid-Staten te overwegen de in lid 1, onder b), en lid 2, onder a) en b), bedoelde voorschriften, de in bijlage II vastgestelde maximale veebezettingen en de in bijlage III aangegeven maatregelen te verwerken in richtsnoeren voor goede landbouwpraktijken.

*Artikel 5*

1. De Lid-Staten oefenen controle uit op hun wateren overeenkomstig bijlage IV.

2. Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van de in bijlage IV bij deze richtlijn genoemde referentiemeetmethoden.

*Artikel 6*

De technische voorschriften in de bijlagen bij deze richtlijn kunnen door de Commissie volgens de procedure van artikel 8 worden aangepast aan de wetenschappelijke en technische vooruitgang.

*Artikel 7*

a) Er wordt een reglementeringscomité opgericht voor de totstandbrenging van de in artikel 6 bedoelde aanpassingen, hierna „het Comité" te noemen, dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de Lid-Staten en onder voorzitterschap staat van een vertegenwoordiger van de Commissie.

b) Het Comité assisteert de Commissie eveneens met betrekking tot enige andere aangelegenheid die door de Commissie bij het Comité aan de orde wordt gesteld. In dergelijke gevallen heeft het Comité alleen een adviserende functie en wordt er niet gestemd.

c) Het Comité stelt zijn reglement van orde vast.

*Artikel 8*

1. Indien de in dit artikel omschreven procedure wordt toegepast, wordt deze bij het Comité ingeleid door de voorzitter, hetzij op diens initiatief, hetzij op verzoek van een vertegenwoordiger van een Lid-Staat.

2. De vertegenwoordiger van de Commissie legt het Comité een ontwerp van de te nemen maatregelen voor. Het Comité brengt over dit ontwerp advies uit binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen naar gelang van de urgentie van het betrokken vraagstuk. Het Comité spreekt zich uit met de meerderheid van stemmen waarin is voorzien bij artikel 148, lid 2, van het Verdrag voor besluiten die door de Raad op voorstel van de Commissie moeten worden vastgesteld.

De stemmen van de vertegenwoordigers van de Lid-Staten bij het Comité worden gewogen overeenkomstig van bepaalde in genoemd artikel. De voorzitter neemt geen deel aan de stemming.

3. a) Het comité stelt de beoogde maatregelen vast wanneer zij in overeenstemming zijn met het advies van het Comité.

b) Wanneer de beoogde maatregelen niet in overeenstemming zijn met het advies van het Comité of indien geen advies is uitgebracht, legt de Commissie de Raad onverwijld een voorstel met betrekking tot de te nemen maatregelen voor. De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

c) Indien de Raad drie maanden na de indiening van het voorstel geen besluit heeft genomen, worden de voorgestelde maatregelen door de commissie vastgesteld.

*Artikel 9*

Binnen vier jaar na kennisgeving van deze richtlijn en vervolgens om de vier jaar dienen de Lid-Staten bij de Commissie een verslag in met de in bijlage 5 bedoelde informatie en alle andere vereiste informatie waar de Commissie ten minste zes maanden vóór de rapportagedatum om heeft verzocht.

*Artikel 10*

Aan de hand van de krachtens artikel 9 ontvangen informatie publiceert de Commissie om de vier jaar een periodiek verslag. Indien zij dit dienstig acht, dient de Commissie op basis van deze verslagen voorstellen in bij de Raad.

*Artikel 11*

Binnen twee jaar na kennisgeving van deze richtlijn doen de Lid-Staten de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

*Artikel 12*

Deze richtlijn is gericht tot de Lid-Staten.

---

*BIJLAGE I*

Kwetsbare zones zijn gebieden die direct of indirect afwateren in een of meer van de volgende wateren:

i) zoet oppervlaktewater voor drinkwaterwinning waarvan het nitraatgehalte meer dan 50 mg/l kan bedragen indien geen beschermende maatregelen worden genomen,

ii) grondwater voor drinkwaterwinning waarvan het nitraatgehalte meer dan 50 mg/l bedraagt of kan bedragen indien geen beschermende maatregelen worden genomen,

iii) natuurlijke zoetwatermeren, andere natuurlijke zoetwatervoorkomens, estuaria, kustwateren en zeeën die eutroof blijken te zijn of op korte termijn eutroof kunnen worden indien geen beschermende maatregelen worden genomen.

---

*BIJLAGE II*

**Maximaal aantal mest producerende dieren per hectare voor mestopbrenging beschikbare grond**

| Categorie dieren | Maximale bezetting per hectare (1) |
|---|---|
| Melkkoeien | 2 |
| Jong vee of mestvee | 4 |
| Mestvarkens | 16 |
| Zeugen met biggen | 5 |
| Kalkoenen en eenden | 100 |
| Leghennen | 133 |
| Jonge hennen van 0 tot 16 weken | 285 |

(1) Deze aantallen zijn niet cumulatief.

*BIJLAGE III*

**Bij de opstelling van actieprogramma's te overwegen maatregelen bedoeld in artikel 4, lid 3**

1. Beperking van of verbod op het onderploegen van groenten.
2. Voorkoming van waterdoorstroming tot onder het wortelstelsel van het gewas in irrigatiesystemen.
3. Toepassing van vruchtwisseling en verbouw van tussengewassen.
4. Bedekking van de grond met een gewas of andere vegetatie gedurende een zo lang mogelijke periode.
5. Braaklegging of herbebossing van cultuurgrond.
6. Diversifiëring van de landbouw.
7. Permanente opleiding en voorlichting van landbouwers en producenten.
8. Wetenschappelijk en met name landbouwkundig onderzoek naar het gedrag van stikstof in de bodem en het effect daarvan op gewassen.

---

*BIJLAGE IV*

**Controlefrequentie**

1. Met het oog op de aanwijzing van kwetsbare zones en de herziening daarvan dienen de Lid-Staten:

   a) binnen twee jaar na kennisgeving van de richtlijn de nitraatconcentratie in zoet water gedurende één jaar te controleren

      i) door ten minste maandelijks en vaker tijdens de hoge waterstanden in het voorjaar oppervlaktewatermonsters te nemen op meetstations die representatief zijn voor de waterwingebieden van de Lid-Staten,

      ii) door ten minste maandelijks grondwatermonsters te nemen op meetstations die representatief zijn voor de grondwaterlagen in de Lid-Staten;

   b) het in punt 1, onder a), aangegeven controleprogramma ten minste om de vier jaar te herhalen, behalve voor de meetstations waar de nitraatconcentratie in alle eerder genomen monsters minder dan 25 mg/l bedroeg en waar inmiddels geen nieuwe factor is opgetreden die het nitraatgehalte kan doen stijgen; het controleprogramma moet dan slechts om de zes jaar worden herhaald;

   c) om de drie jaar de staat van eutrofiëring van hun oppervlaktewater, estuaria en kustwater na te gaan.

2. Voor als kwetsbaar aangemerkte zones dienen de Lid-Staten aangepaste controleprogramma's op te stellen om de doeltreffendheid van de in artikel 4 bedoelde maatregelen te toetsen.

3. *Referentiemeetmethoden*

   a) Meststoffen (behalve dierlijke mest)

      Meetmethoden voor stikstofverbindingen moeten in overeenstemming zijn met Richtlijn 77/535/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten inzake de bemonsterings- en analysemethoden voor meststoffen (1).

   b) Zoet water

      De nitraatconcentratie in zoet water moet worden gemeten overeenkomstig artikel 4, lid 3, van Beschikking 77/795/EEG van de Raad (2).

---

(1) PB nr. L 213 van 22. 8. 1977, blz. 1.
(2) PB nr. L 334 van 24. 12. 1977, blz. 29.

*BIJLAGE V*

Het verslag aan de Commissie moet de volgende elementen bevatten:

a) een kaart waarop de als kwetsbaar aangemerkte zones zijn aangegeven, waarbij onderscheid moet worden gemaakt tussen bestaande en nieuwe zones en voor elke zone het punt in bijlage 1 moet worden vermeld in het kader waarvan deze is aangewezen;

b) een kaart waarop alle meetpunten zijn aangegeven;

c) de resultaten van de krachtens artikel 5 en overeenkomstig bijlage IV uitgevoerde controles;

d) de in artikel 4, lid 1, onder b), bedoelde voorschriften;

e) de in artikel 4, lid 2, onder a), bedoelde maxima voor het opbrengen en de in artikel 4, lid 2, onder b), bedoelde voorschriften;

f) de overeenkomstig artikel 4, lid 5, geregistreerde gegevens.